

УДК 657:658

Юрченко О. В.

кандидат економічних наук, доцент,
асистент кафедри аудиту, обліку та оподаткування,
Центральноукраїнський національний технічний університет
Кропивницький, Україна
E-mail: yov2910@ukr.net
ORCID: 0000-0003-4397-6698

ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА МЕТОДИКИ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ ФІЗИЧНИХ ОСІБ-ПІДПРИЄМЦІВ У СВІТЛІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ ЗМІН ЗАКОНОДАВСТВА

Анотація

Фінансовий облік фізичних осіб-підприємців (далі – ФОП) є ключовим аспектом ведення успішного малого бізнесу в Україні. Він є невід’ємною складовою частиною їхньої управлінської діяльності, яка включає у себе облік доходів, витрат, а також формування та подання фінансової та податкової звітності. Тема дослідження є актуальною через появу численних нових викликів, з якими стикається система фінансового обліку фізичних осіб-підприємців, а також через тривалі нерозв’язані проблеми, які залишаються.

У статті встановлено, що зміни законодавства напряму впливають на організацію та методику обліку у ФОП. Підприємцям постійно необхідно адаптувати свої облікові процеси відповідно до нових вимог, щоб уникнути ризиків, штрафів та помилок.

Визначено, що надмірна бюрократизація та часті зміни у законодавстві створюють додаткове навантаження на ФОП, що може негативно впливати на їхню фінансову стабільність і конкурентоспроможність.

Доведено необхідність автоматизації облікових процесів, що дозволить знизити витрати часу, покращити точність обліку та зменшити кількість помилок, пов’язаних з людським фактором. Зростаючий попит на прозорість і точність облікових операцій стає не лише бажаним, а й життєво необхідним для ефективного управління малим бізнесом.

Доведено, що затвердження Наказу про облікову політику ФОП сприятиме уникненню помилок в обліку, забезпечить відповідність вимогам податкового законодавства та знизить ризики під час перевірок.

Обґрунтовано, що розробка робочого плану рахунків – це основа організації якісного бухгалтерського обліку, який дозволяє вести фінансовий облік із мінімальними помилками, спрощує аналіз фінансових даних і забезпечує відповідність облікових процесів законодавству. У статті розроблено робочий план рахунків для ФОП із врахуванням специфіки діяльності ресторанної галузі.

Ключові слова: фінансовий облік, нормативно-аналітичне забезпечення, фізичні особи-підприємці, спрощена система, загальна система.

Вступ. Організація та ведення фінансового обліку у фізичних осіб-підприємців є важливим аспектом забезпечення їхньої ефективної діяльності, виконання податкових зобов’язань та дотримання законодавчих вимог. Зважаючи на перманентні зміни у нормативно-правовому регулюванні, підприємці стикаються з великою низкою викликів, таких як складність адаптації до нових правил, недостатній рівень автоматизації процесів обліку та потреба у додаткових знаннях з фінансового менеджменту. Наукові дослідження та публікації, присвячені фінансовому обліку у фізичних осіб-підприємців, зосереджуються на різних аспектах цієї тематики. Зокрема, увага приділяється нормативно-правовому регулюванню, методикам обліку доходів і витрат, а також проблемам звітності. Серед найбільш вагомих робіт слід відзначити праці, що аналізують вплив змін податкового законодавства на діяльність ФОП [7–10; 12]. Окремі дослідження висвітлюють питання автоматизації фінансового обліку, акцентуючи увагу на використанні сучасних програмних рішень, таких як ERP-системи або хмарні платформи для обліку. Водночас не досить розробленими залишаються питання практичного впровадження цих інструментів у повсякденну діяльність ФОП.

Особливої актуальності тема набуває в умовах сучасних реформ, спрямованих на спрощення процедур звітності та обліку, а також підвищення прозорості діяльності малих суб’єктів господарювання. Невідповідність між швидкістю змін законодавства і можливістю підприємців адаптуватися до цих змін створює ризики порушення нормативних вимог і виникнення фінансових санкцій.

Дослідження вищезазначених проблем дозволить не лише виявити ключові труднощі, але й запропонувати практичні рішення для їх подолання. Оптимізація організації та методики фінансового обліку ФОП має вагомe значення як для підприємців, так і для формування ефективної економічної політики на державному рівні.

Мета роботи. Метою цієї розвідки є дослідження проблем організації та методики фінансового обліку у фізичних осіб-підприємців в умовах частих нормативно-правових змін та розробка практичних рекомендацій для підвищення ефективності облікових процесів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Нормативно-правова база, що регулює фінансовий облік у фізичних осіб-підприємців, включає основні законодавчі акти, які визначають права та обов'язки підприємців щодо ведення обліку і звітності [2–4; 6]. Часті зміни у нормативно-правовій базі створюють необхідність для підприємців постійно слідкувати за оновленнями, що є додатковим викликом. Зокрема, впровадження РРО або програмних РРО, нові ставки податків та зміни у податковій звітності часто викликають плутанину серед ФОП, особливо тих, хто не має відповідного досвіду.

Дослідження практики показує, що насамперед організація та методика ведення фінансового обліку у ФОП залежить від вибраної системи оподаткування. Відповідно до вимог ПКУ фізична особа-підприємець в Україні може вибрати загальну або спрощену систему оподаткування. Загальна система підходить для ФОП, які мають великий оборот або працюють з юридичними особами, не обмеженими в доходах. Найбільш поширеною серед ФОП є спрощена система, яка дає змогу зменшити податкові зобов'язання і спростити облік. Вона має кілька груп залежно від доходів та виду діяльності.

З 1 січня 2025 року в Україні набрала чинність низка законодавчих змін, які суттєво вплинуть на вибір системи оподаткування, а відповідно і методику обліку фізичних осіб-підприємців [5; 11]. Серед основних з них виділимо:

- введення військового збору для ФОП;
- підвищення ставок єдиного податку та граничних доходів;
- обов'язкове забезпечення безготівкових розрахунків;
- підвищення мінімального розміру ЄСВ.

Ці зміни суттєво вплинуть на фінансове навантаження ФОП та вимоги до ведення бізнесу, особливо в частині організації та ведення доходів і витрат, а також своєчасного подання звітності до податкових органів.

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» підприємствам надається право самостійно визначати форми організації та методи ведення бухгалтерського обліку. Така законодавча норма дає можливість вибирати з кількох допустимих альтернативних методів ведення обліку. Завдяки цьому кожен суб'єкт господарювання може розробити найбільш ефективну облікову політику, що відповідає його специфічним умовам роботи та господарської діяльності. Дослідження діяльності ФОП виявило, що на практиці більшість ФОП використовують аутсорсинг – модель обліку, у якій його веде особа, яка не входить до спискового складу та відображає господарські операції і складає звітність на підставі документів, що надаються їй на обробку. Ми вважаємо, що обрання такої моделі має низку суттєвих недоліків, серед яких можемо виділити:

- менший контроль над господарськими процесами;
- залежність від сторонніх постачальників;
- ризики конфіденційності;
- потенційні юридичні складнощі;
- потенційну втрату унікальності;
- застосування системи реєстрів, яка не враховує особливості методології обліку з урахуванням специфіки різних галузей діяльності.

Щоб уникнути вищенаведених проблем пропонуємо фізичним особам-підприємцям розробляти альтернативні моделі аутсорсингу, такі як внутрішнє ведення обліку із залученням кваліфікованих спеціалістів – бухгалтерів, або з використанням автоматизованих систем, що враховують специфіку їхнього бізнесу. Для уникнення помилок в обліку та відповідно до вимог законодавства рекомендуємо затверджувати внутрішньогосподарський регламент з організації та ведення бухгалтерського обліку із зазначенням усіх його складників, таких як робочий план рахунків, графіки документообороту, система облікових реєстрів з урахуванням специфіки своєї діяльності.

Внутрішньогосподарським регламентом, у якому зазначаються складники облікової політики, є наказ (розпорядження) про облікову політику, який затверджується керівником. У наказі необхідно визначати основні аспекти, що висвітлюють прийняті організаційні рішення та можуть використовуватися у разі здійснення облікових процедур. Економічна доцільність затвердження такого регламенту проявляється у зменшенні витрат часу на пошук та обробку документів штрафу, мінімізації ризиків санкцій через неправильне ведення обліку, а також можливості оперативного надання необхідної інформації контролюючим органам. З управлінської перспективи наявність чітких процедур значно полегшує процес прийняття рішень бухгалтера та навчання нових працівників, забезпечує послідовність у веденні обліку навіть у разі змін. Основні елементи, які мають бути зазначені в наказі, наведені в таблиці 1.

Основним інструментом систематизації фінансово-господарських операцій у суб'єктів господарювання, у тому числі і ФОП, є робочий план рахунків. Його розробка та впровадження забезпечують ефективне ведення бухгалтерського обліку, контроль за ресурсами та складання звітності. Робочий план рахунків дозволяє чітко визначити, на яких рахунках обліковуються ті чи інші операції. Це спрощує ведення обліку, адже всі рахунки мають логічну послідовність і взаємозв'язок, забезпечує відповідність обліку нормам національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів, забезпечує стандартизацію облікових процесів, отримує можливість контролювати та аналізувати фінансово-господарську діяльність у розрізі витрат, доходів, активів і пасивів або окремих видів операцій, або напрямів діяльності. Робочий план рахунків значно полегшує

Таблиця 1. Основні елементи, які мають бути зазначені в Наказі «Про облікову політику» ФОП

Елементи облікової політики	Складники облікової політики
Загальні положення	Мета наказу – обґрунтувати правила ведення обліку доходів і витрат, складання звітності тощо. Правова основа: зазначити норми законодавства (наприклад, Податковий кодекс України, Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку).
Методологічні аспекти обліку	Облік доходів і витрат: як визначаються доходи. Які витрати враховуються і як вони документуються. Спосіб ведення обліку: вказати, чи облік ведеться в паперовій формі, чи в електронному вигляді (наприклад, у програмному забезпеченні). Уточнити, хто відповідає за ведення обліку (самостійно чи через бухгалтера).
Первинні документи	Перелік документів , які використовуються для підтвердження доходів та витрат (чеки, акти, договори, рахунки-фактури тощо). Вимоги до зберігання документів (наприклад, відповідно до законодавства – не менше 3 років).
Амортизація основних засобів (якщо застосовується)	Перелік основних засобів , які використовуються в діяльності. Метод амортизації. Термін корисного використання.
Оподаткування	Зазначити, чи застосовується загальна система чи спрощена . Порядок обліку та подання податкової звітності. Особливості врахування ПДВ (якщо платник ПДВ).
Відповідальні особи	Призначення особи, відповідальної за ведення обліку (це може бути сам ФОП або найманий бухгалтер). Контактні дані відповідальної особи (за потреби).
Порядок складання і подання звітності	Терміни складання та подання податкових декларацій. Форма звітності (електронна чи паперова).
Затвердження та внесення змін	Порядок внесення змін до облікової політики (за необхідності). Дата набрання чинності наказу.
Додатки (за потреби)	Шаблони первинних документів, форми облікових регістрів, або інші додаткові матеріали.

Джерело: сформовано автором на основі [6–9]

формування фінансової, податкової та управлінської звітності. Завдяки правильній структурі рахунків дані легко агрегуються й аналізуються.

Робочий план рахунків повинен бути розроблений з урахуванням специфіки діяльності ФОП, що дозволяє адаптувати облік під конкретні потреби діяльності. У таблиці 2 наведемо приклад робочого плану рахунків ФОП, який здійснює діяльність у сфері ресторанного господарства та перебуває на загальній системі оподаткування.

Таким чином, розробка робочого плану рахунків для ФОП – це основа забезпечення якісного фінансового обліку. Він дозволить вести облік із мінімальними помилками, спростить аналіз фінансових даних і забезпечить відповідність облікових процесів законодавству.

Останнім часом з розвитком технологій та збільшенням доступності інформаційних систем усе більше ФОП починають впроваджувати автоматизацію процесів обліку. Це дозволяє знизити витрати часу, покращити точність обліку та зменшити кількість помилок, пов'язаних з людським фактором. Серед найпоширеніших інструментів для автоматизації обліку у ФОП є програмні продукти, які дозволяють підприємцям вести облік доходів і витрат, складати податкові декларації, автоматично генерувати звітність та здійснювати інші облікові операції.

Рівень автоматизації фінансового обліку серед фізичних осіб-підприємців в Україні варіюється залежно від розміру бізнесу та фінансових можливостей підприємця. Для малих ФОП, які працюють на спрощеній системі оподаткування та мають обмежені ресурси, автоматизація, як правило, є мінімальною або взагалі відсутня. Ці підприємці часто використовують прості програми для ведення обліку доходів і витрат або виконують ці операції вручну, що може бути трудомістким і схильним до помилок.

З іншого боку, середні та великі ФОП, які працюють на загальній системі оподаткування або мають більший обсяг операцій, активно впроваджують більш складні рішення для автоматизації. Це включає у себе не лише використання спеціалізованих програм для бухгалтерії, а й інтеграцію із системами управління підприємством (ERP-системи), автоматизацію взаємодії з контрагентами та державними органами, а також використання аналітичних інструментів для оптимізації фінансових потоків. Серед найпоширеніших облікових програм є «BAS» (конфігурація «BAS Малий бізнес ПРОФ»), «Торгсофт», «Taxer», «Діловод», «iFin», «Бухгалтерія онлайн у «Приват24».

Згідно з дослідженням Української асоціації інформаційних технологій [1], близько 40% ФОП уже активно використовують автоматизовані системи для подання податкових декларацій та взаємодії з податковими органами, а ще 30% планують впровадити такі системи в найближчі два роки. Це свідчить про значне збільшення темпів автоматизації у секторі.

Вважаємо, що одним з важливих напрямів автоматизації фінансового обліку є інтеграція програмного забезпечення з державними онлайн-сервісами. В Україні для цього широко використовується платформа Дія, яка дозволяє здійснювати подання податкових декларацій, реєстрацію ФОП, а також інші адміністративні функції

Таблиця 2. Розроблений та запропонований робочий план рахунків для ФОП відповідно до специфіки діяльності ресторанної галузі

Номер синтетичного рахунку	Номер субрахунку	Назва
1	2	3
1 клас. Необоротні активи		
10		Основні засоби
	103	Будинки та споруди (приміщення, зали)
	104	Машини та обладнання (обладнання для кухні, холодильники плити, витяжки тощо)
	105	Транспортні засоби
	106	Меблі та інтер'єр (столи, стільці, декор)
11		Інші необоротні матеріальні активи (посуд та кухонне приладдя)
13		Знос
15		Капітальні інвестиції
2 клас. Запаси		
20		Виробничі запаси
22		Малоцінні та швидкозношувані предмети
23		Виробництво
		Товари
	281	Закуплена продовольча сировина
	281.1	Продукти харчування
	281.2	Напої
	281.3	Спеції та допоміжні матеріали
	281.4	Алкогольні напої
	281.5	Супутні товари (сувеніри)
	282	Торговий зал
	284	Картонна тара
	285	Торгова націнка
3 клас. Кошти, розрахунки та ін. активи		
30		Готівка
30	301	Готівка в національній валюті
		Рахунки в банках
31	311	Поточні рахунки в національній валюті
37		Розрахунки з різними дебіторами
4 клас. Власний капітал та забезпечення зобов'язань		
40		Зареєстрований капітал
44		Фінансовий результат (нерозподілений прибуток, непокриті збитки)
5 клас. Довгострокові зобов'язання		
50		Довгострокові кредити банків у нац. валюті
6 клас. Поточні зобов'язання		
63		Розрахунки з постачальниками та підрядниками
	63.1	Постачальники продуктів та напоїв
	63.2	Постачальники обладнання
64		Розрахунки за податками і платежами
	641	ПДФО
	642	Військовий збір
	643	Податкові зобов'язання
	644	Податковий кредит
65		Розрахунки за страхуванням
66		Розрахунки за заробітною платою
7 клас. Доходи і результати діяльності		
702		Дохід від реалізації товарів
	702.1	Дохід від реалізації страв
	702.2	Дохід від реалізації напоїв
71		Інший операційний дохід (кейтеринг, оренда)
79		Фінансові результати

Продовження таблиці 2

1	2	3
9 Клас. Витрати діяльності		
902		Собівартість реалізованих товарів
92		Адміністративні витрати
93		Витрати на збут
94		Інші витрати операційної діяльності
97		Інші витрати
98		Податок на прибуток

Джерело: розроблено автором.

в електронному вигляді. Інтеграція із системами державних органів спрощує процес подання звітності, знижує ризик помилок, а також забезпечує своєчасність виконання зобов'язань перед державою.

Останніми роками в Україні спостерігається тенденція до покращення законодавчої бази, спрямованої на сприяння розвитку електронного документообігу та зниження адміністративного навантаження на підприємств. Оскільки державні органи продовжують удосконалювати платформи для взаємодії з платниками податків, можна очікувати, що все більше ФОП перейде на автоматизовані системи для ведення обліку.

Висновки. У роботі досліджено основні проблеми організації та методики фінансового обліку ФОП та надано рекомендації щодо шляхів їх вирішення, а саме впровадження автоматизованих облікових систем, постійне навчання підприємств та використання аналітичних інструментів для управління податками і грошовими потоками. Доведено, що вдосконалення методики обліку у фізичних осіб-підприємців є необхідним кроком для покращення ефективності управління їхньою діяльністю та зниження податкових ризиків. Усе це дозволить створити стійку і прозору систему фінансового обліку у ФОП, що відповідатиме сучасним викликам і реаліям сьогодення в умовах постійних змін законодавства України.

Список використаних джерел

1. Дослідження Do IT Like Ukraine: IT-індустрія зростає попри все – Асоціація «IT Ukraine». *Асоціація «IT Ukraine»*. URL: <http://surl.li/hcfwor>.
2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Інстр. М-ва фінансів України від 30.11.1999 № 291, станом на 13 грудня 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>.
3. Міністерство Фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/nacionalni-polozhennja1>.
4. Податковий кодекс України : Кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI, станом на 1 січня 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.
5. Податки 2025: військовий збір, єдиний податок та ЄСВ для ФОП – повний огляд змін. *Новини про технології та бізнес. UASPECTR*. URL: <https://uaspectr.com/2025/01/06/podatky-2025-zminy/>.
6. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV, станом на 3 вересня 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.
7. Скрипник С., Лавров Р., Шепель І. Облік і оподаткування суб'єктів малого підприємництва. *Економіка та суспільство*, 2023. № 52. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-61>.
8. Токаренко В.В. Облік і оподаткування діяльності суб'єктів малого підприємництва. *Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ*. 2023. Вип. 4 (30). URL: <http://www.vtei.com.ua/doc/2023/konf2203/4/30.pdf>.
9. Топоркова О.А. Облікова система малих підприємств в Україні в контексті законодавчих змін. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія «Економічні науки». Облік і оподаткування*. 2020. № 11 (43). 3 т. С. 55–61. URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2020-11-6565>.
10. Ярмолук О.Ф. Розвиток малого підприємництва в Україні: облік і оподаткування. Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Економіка, фінанси, облік та право: аналіз тенденцій та перспектив розвитку». 2020. URL: <http://ir.polissiauniver.edu.ua/handle/123456789/12003>.
11. LIGA ZAKON. Зміни-2025 для ФОПів: ставки податків, ліміти, звітність. *БУХГАЛТЕР.UA* – сайт для бухгалтерів. *Новини бухгалтерського та податкового обліку*. URL: <http://surl.li/ubpivy>.
12. Kononenko L., Atamas O., Nazarova H., Selishcheva E., Kononenko S. Optimization of small agricultural producer's taxation by creating innovative-integrated structures. *Scientific Horizons*, 2022. Vol. 25(6), pp. 100–110. DOI: 10.48077/sci-hor.25(6).2022.100-110.

Yurchenko O. V.

*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Assistant at the Department of Audit, Accounting and Taxation,
Central Ukrainian National Technical University
Kropyvnytskyi, Ukraine
E-mail: yov2910@ukr.net
ORCID: 0000-0003-4397-6698*

PROBLEMS OF ORGANIZATION AND METHODOLOGY OF FINANCIAL ACCOUNTING OF INDIVIDUALS – ENTREPRENEURS IN THE LIGHT OF REGULATORY AND LEGAL CHANGES IN LEGISLATION

Abstract

Financial accounting of individual entrepreneurs is a key aspect of running a successful small business in Ukraine. It is an integral part of their management activities, which includes accounting for income, expenses, as well as the formation and submission of financial and tax reporting. The relevance of the research topic is associated with the emergence of a number of new challenges for the accounting system of individual entrepreneurs along with unresolved problems that have existed for a long time.

The article establishes that changes in legislation directly affect the organization and methodology of accounting in individual entrepreneurs. Entrepreneurs constantly need to adapt their accounting processes in accordance with new requirements in order to avoid risks, fines and errors.

It is determined that excessive bureaucracy and frequent changes in legislation create an additional burden on individual entrepreneurs, which can negatively affect their financial stability and competitiveness.

It is proven that the approval of the Order on the Accounting Policy of Individual Entrepreneurs will help avoid errors in accounting, ensure compliance with the requirements of tax legislation and reduce risks during inspections.

It is substantiated that the development of a working chart of accounts is the basis for organizing high-quality accounting, which allows for financial accounting with minimal errors, simplifies the analysis of financial data and ensures compliance of accounting processes with legislation. The article develops a working chart of accounts for individual entrepreneurs taking into account the specifics of the restaurant industry.

Key words: *financial accounting, regulatory and analytical support, individual entrepreneurs, simplified system, general system.*

References

1. Doslidzhennia Do IT Like Ukraine: IT-industriia zrostaie popry vse – Asotsiatsiia «IT Ukraine». Retrieved from: <http://surl.li/hcfwor> [in Ukrainian].
2. Instruktsiia pro zastosuvannia Planu rakhunkiv bukhhalterskoho obliku aktyviv, kapitalu, zoboviazan i hospodarskykh operatsii pidpryemstv i orhanizatsii [Instructions on the application of the Chart of Accounts for accounting of assets, capital, liabilities and business operations of enterprises and organizations]: Instr. M-va finansiv Ukrainy vid 30.11.1999 № 291, stanom na 13 hrud. 2024 r. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> [in Ukrainian].
3. Ministerstvo Finansiv Ukrainy [Ministry of Finance of Ukraine]. Retrieved from: <https://mof.gov.ua/uk/nacional-ni-polozhennja1> [in Ukrainian].
4. Podatkovi kodeks Ukrainy [Tax Code of Ukraine] vid 02.12.2010 № 2755-VI, stanom na 1 sich. 2025 r. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> [in Ukrainian].
5. Podatky 2025: viiskovy zbir, yedyni podatki ta YeSV dlia FOP – povnyi ohliad zmin. Novyny pro tekhnologii ta biznes. *UAspectr*. Retrieved from: <https://uaspectr.com/2025/01/06/podatky-2025-zminy/> [in Ukrainian].
6. Pro bukhhalterskyi oblik ta finansovu zvitnist v Ukraini: Zakon Ukrainy [On accounting and financial reporting in Ukraine: Law of Ukraine] vid 16.07.1999 № 996-XIV, stanom na 3 veres. 2024 r. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> [in Ukrainian].
7. Skrypnyk, S., Lavrov, R., Shepel, I. (2023). Oblik i opodatkuvannia subiektiv maloho pidpryemnytstva [Accounting and taxation of small businesses]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*, (52). Retrieved from: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-61> [in Ukrainian].
8. Tokarenko, V.V. (2023). Oblik i opodatkuvannia diyal'nosti sub'yektiv malogo pidpryemnytstva [Accounting and taxation of the activities of small business entities]. *Vinnitskyi torhovelno-ekonomichnyi instytut DTEU*, vol. 4 (30). Retrieved from: <http://www.vtei.com.ua/doc/2023/konf2203/4/30.pdf> [in Ukrainian].
9. Toporkova, O.A. (2020). Oblikova sistema malih pidpryemstv v Ukraini v konteksti zakonodavchykh zmin [Accounting system of small enterprises in Ukraine in the context of legislative changes]. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal "Internauka". Seriya "Ekonomichni nauky". Oblik i opodatkuvannia*. 11. (43), pp. 55–61. Retrieved from: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2020-11-6565> [in Ukrainian].
10. Yarmoliuk, O.F. (2020). Rozvytok maloho pidpryemnytstva v Ukraini: oblik i opodatkuvannia [Development of small business in Ukraine: forms and taxation]. *Zbirnyk tez dopovidei Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii «Ekonomika, finansy, oblik ta pravo: analiz tendentsii ta perspektiv rozvytku»* – Collection of abstracts of the International Scientific and Practical Conference “Economics, Finance, Accounting and Law: Analysis of Trends and Development Prospects”. Retrieved from: <http://ir.polissiauniver.edu.ua/handle/123456789/12003> [in Ukrainian].

11. LIGA ZAKON. Zminy-2025 dla FOPiv: stavky podatkov, limity, zvitnist. *BUKhHALTER.UA* – sait dla bukhhalteriv. Novyny bukhhalterskoho ta podatkovoho obliku. Retrieved from: <http://surl.li/ubpivy>.

12. Kononenko, L., Atamas, O., Nazarova, H., Selishcheva, E., & Kononenko, S. (2022). Optimization of small agricultural producer's taxation by creating innovative-integrated structures. *Scientific Horizons*, vol. 25(6), pp. 100–110. DOI: 10.48077/sci-hor.25(6).2022.100-110.